

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a Mgr. Sylvy Šiškeové v právní věci žalobce: **K. K. M.**, zastoupený Mgr. et Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem se sídlem Ověnecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 6. 2017, č. j. OAM-748/ZA-ZA11-ZA08-2016, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 5. 2019, č. j. 32 Az 55/2017 - 51,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 5. 2019, č. j. 32 Az 55/2017 – 51 **se zrušuje**.
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 6. 2017, č. j. OAM-748/ZA-ZA11-ZA08-2016, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti.
- IV. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti.
- V. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. et Bc. Filipu Schmidtovi, LL. M. **se přiznává** odměna za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti ve výši **4114 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce, katolík etiopské státní příslušnosti hlásící se k národnosti Oromo, dne 3. 4. 2016 přicestoval přes Istanbul do České republiky, odkud následujícího dne odjel do Švýcarska, kde požádal o azyl. Dne 31. 8. 2016 byl na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 604/2013 (dále jen „Dublinské nařízení“) předán Švýcarskou konfederací zpět na území České republiky, jelikož na jejím území má žalobce postavení žadatele o udělení mezinárodní ochrany.

[2] Svou žádost o udělení mezinárodní ochrany odůvodnil tím, že jeho pěstounská rodina, která ho vychovala, opustila Etiopii kvůli členství otce v politické organizaci Oromo Liberation Front a žije ve Spojených státech amerických. Kvůli aktivitám otce rodiny stát žalobce sleduje, kdykoliv se koná nějaká demonstrace, jelikož jej podezřívá, že zprostředkovává informace od otce ze zahraničí. V souvislosti s tím byl vězněn, mučen, nemůže chodit do školy ani pracovat a zbavili ho řidičského oprávnění. Rodiče pěstouni mu pomohli vycestovat ze země.

[3] Žalovaný dne 13. 2. 2017 rozhodl o neudělení mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“ a „napadené rozhodnutí“).

II. Rozsudek krajského soudu

[4] Žalobu proti napadenému rozhodnutí Krajský soud v Hradci Králové v záhlaví označeným rozsudkem (dále jen „krajský soud“ a „napadený rozsudek“) zamítl. Podle krajského soudu nebylo prokázáno a žalobce ani netvrdil důvod, pro který požádal o mezinárodní ochranu – tedy že byl v zemi svého původu pronásledován z politických důvodů. Zacházení, kterému byl žalobce ve vlasti vystaven, nelze kvalifikovat jako azylově relevantní pronásledování ve smyslu § 12 písm. a) či b) zákona o azylu. Tvrzení žalobce, že aktivně vystupoval proti etiopské vládě, nemá oporu v jeho výpovědích. Sám se stranou OLF nikterak nespolečoval, politika ho nezajímá. Členem strany OLF byl pouze jeho adoptivní otec. Zraněn byl pouze v roce 2015, pak již nikdy fyzicky napaden nebyl. Čelil zatýkání, které však podle jeho výpovědi nesouviselo s politickou činností, ale mělo ekonomickou motivaci. Žalobce tvrdil, že byl pronásledován pro politické aktivity svého otce a pro eritrejskou národnost. Podle krajského soudu není rozhodné, zda žalobce politické názory, pro které je pronásledován, zastává, ale to, zda mu je připisují, jak judikoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 13. 8. 2018, č. j. 2 Azs 45/2008 - 67. Žalobce však nebyl proti státní moci nijak aktivní, nevystupoval proti ní. V jeho případě nebylo oproti věci v rozsudku č. j. 2 Azs 45/2008 - 67 zcela zřetelné, že státní složky jeho aktivity a postoje vůči složkám moci posuzovaly jako opoziční. Státní složky zadržovaly různé nepohodlné lidi, studenty a mladé lidi obecně. Zadržování probíhalo z ekonomických důvodů, tj. šlo o

pokračování

korupční způsob vydělávání peněz ze strany zatýkajících osob. Zatčení během muslimského povstání přitom žalobce uznal jako oprávněná. Z vyjádření žalobce v průběhu správního řízení ani z dalších podkladů nelze dovodit, že by byl žalobce zadržen na základě svého politického postoje či postoje svého otce. Žalobce měl po celou dobu přístup ke svým finančním prostředkům a vycestování ze země pro něj bylo bezproblémové. Z výpovědi vyplývá, že nebyl členem žádného opozičního hnutí ani politické strany. Politická příslušnost jeho otce není podkladem pro důvodnou obavu z pronásledování podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

[5] Krajský soud dále uvedl, že žalobce byl zadržen celkem pětkrát, přičemž někdy důvodně, jelikož se zúčastnil muslimského povstání. Jeho rodiče posílali osobám, které ho věznily, peníze za jeho propuštění. Nejednalo se o zatýkání ze strany vládních struktur, ale o korupční způsob vydělávání peněz. Vězněn byl v neoficiálním výslechovém středisku. Tyto okolnosti nejsou relevantní z pohledu § 12 písm. b) zákona o azylu.

[6] Dále podle krajského soudu nebylo prokázáno, že ztráta sluchu žalobce bezprostředně souvisela s tvrzeným zadržením ze dne 3. 11. 2015, při němž byl údajně mučen. Svědecké výpovědi doložené žalobcem z června 2016 uvádějí, že poškozeno bylo žalobcovo levé ucho, namísto pravého ucha, o němž vypověděl žalobce při svém pohovoru. Z lékařské zprávy ze dne 30. 8. 2017 vystavené ORL Centrem Praha, v níž je uvedeno, že „pacienta sužuje porucha sluchu vpravo, kterou utrpěl na oblast PU (15. 11. 2016)“, podle krajského soudu vyplývá, že se nejedná o objektivní zjištění lékaře, ale o skutečnost, kterou lékaři sdělil žalobce. Spletl se přitom navíc o jeden rok, jelikož původně vypověděl, že ke zranění došlo 3. 11. 2015. Krajský soud usoudil, že je zřejmé, že žalobce o události není schopen poskytnout přesvědčivou a jednoznačnou výpověď. Z lékařského posudku ani z výpovědi žalobce není zjištělné, kdo a v jaké souvislosti mu újmu způsobil. Pravdivost tvrzení žalobce nebyla prokázána. Žalobcem tvrzené skutečnosti proto nejsou ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu relevantní a vzájemně odporují předloženým důkazům. To svědčí o účelovosti. Podle krajského soudu z listin založených ve správním spise vyplývá, že žalobce byl poučen o všech svých právech a povinnostech, přičemž není nutné výslovně citovat § 10 odst. 5 zákona o azylu o možnosti zajistit si lékařské vyšetření zaměřené na zjištění známek pronásledování. Žalovaný neporušil § 4 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“).

[7] Krajský soud neshledal důvodnou námitku žalobce, že je pronásledován pro svou národnost. Žalobce nemá vazby na Eritreu, disponoval etiopským pasem, přes 13 let žil v Etiopii bez národnostních problémů a obdržel schengenské vízum. Nic nenasvědčuje tomu, že by se nemohl do své země navrátit. Napadené rozhodnutí se opírá o relevantní a aktuální podklady o situaci v zemi původu žalobce.

[8] Podle krajského soudu žalovaný vycházel z podkladů založených ve správním spise a výpovědi žalobce, které neobsahovaly tvrzení o tom, že by se žalobce měl zúčastnit opozičních demonstrací nebo vykonávat činnost, která by byla politicky motivovaná. Krajský soud neshledal pochybení v tom, jak žalovaný důkazy posoudil a zhodnotil.

[9] S poukazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu krajský soud uvedl, že nedemokratický režim a nedodržování lidských práv v některých zemích samo o sobě neznamená, že kterýkoliv cizinec z této země automaticky splňuje podmínky pro udělení

azyly ve smyslu § 12 zákona o azylu. S ohledem na to krajský soud uzavřel, že jelikož žalobce měl přístup k finančním prostředkům, nebylo mu zamezeno pořídit si cestovní pas a vízum a nebyl vystaven trestnímu stíhání, neměla situace žalobce závažnější dopad na jeho svobodu a další život ani možnost svobodně a bez potíží vycestovat z vlasti. Žalobcem uvedené důvody nelze podřadit pod žádný z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Žalobci nelze udělit azyl ani podle § 13 a § 14 zákona o azylu.

[10] Krajský soud neshledal v případě žalobce naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Žalovaný podle krajského soudu dostatečně popsal složitou situaci v Etiopii v roce 2015, kdy zde docházelo k zásahům vlády a pronásledování opozice z politických důvodů, a nezpochybnil, že byla nelehká. Ne každý z této země se však s potížemi potýká. Žalobci nebylo bráněno odjet ze země, mohl si opatrovat finanční prostředky, obstaral si cestovní doklady a vízum do České republiky. Nebylo proti němu vedeno žádné trestní stíhání, nehrozil mu postih ze strany bezpečnostních složek nebo úřadů. V případě návratu tak žalobci bez dalšího nehrozí vážná újma. Krajský soud neshledal, že by mu hrozil trest smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení. Krajský soud se závěry žalovaného ztotožnil a ve smyslu judikatury Nejvyššího správního soudu na ně ve zbytku odkázal. Podle krajského soudu bylo napadené rozhodnutí vydáno na základě náležitě zjištěného stavu věci, žalovaný své závěry řádně odůvodnil a nepochybil ani při opatrování podkladů, na jejichž základě napadené rozhodnutí postavil.

III. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[11] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) ve své kasační stížnosti namítá, že žalovaný se při posuzování otázky hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy podle § 14a zákona o azylu nedostatečně zabýval skutkovými okolnostmi a jejich hodnověrností v individuálním případě stěžovatele v jejich vzájemných souvislostech. Závěry žalovaného jsou v tomto ohledu nepřezkoumatelné.

[12] Podle stěžovatele žalovaný nedostál standardu rozložení důkazního břemene, jež v azylovém řízení tíží správní orgány ve prospěch žadatelů, a to konkrétně v souvislosti s prokazatelnými následky fyzického mučení v Etiopii před jeho odchodem. Krajský soud toto pochybení žalovaného nenapravil. Stěžovatel odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 8. 2019, č. j. 2 Azs 15/2019 - 57, a další jeho judikaturu ohledně rozložení důkazního břemene v řízení o mezinárodní ochraně. Stěžovatel shrnul, jak je žalovaný povinen postupovat v případě důkazní nouze ohledně azylově relevantních tvrzení žadatele. Stěžovatel proto brojí proti zjednodušujícímu závěru krajského soudu i žalovaného ohledně způsobu, kterým prokazoval své věznění a týrání v Etiopii. Nelze podle něj pro údajné nesrovnalosti odmítnout jeho tvrzení jako nepravdivá s tím, že z lékařské zprávy nelze zjistit, kdo žalobci újmu způsobil a v jaké souvislosti. Stěžovatel nesouhlasí se závěrem, že uvedené skutečnosti nejsou z těchto důvodů pro posouzení ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu relevantní. Zjednodušený závěr, že v tomto ohledu stěžovatel neunesl důkazní břemeno, je tak nesprávný a odporující judikatuře Nejvyššího správního soudu. Uvedenými nedostatky přitom podle stěžovatele trpí i posouzení ve vztahu k otázce jeho pronásledování a týrání

pokračování

před odchodem z Etiopie, ale i posouzení otázky možného pronásledování z důvodu politických aktivit jeho otce (tč. v emigraci) či z důvodu jeho národnosti.

[13] Podle stěžovatele není jeho povinností prokazovat pronásledování své osoby jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností žalovaného, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují. Stěžovatel se přitom ve svých výpovědích drží jedné dějové linie a i přes drobné nesrovnalosti jsou tyto výpovědi konzistentní a souladné s dostupnými informacemi o zemi původu. Z takových výpovědí je nutno vycházet. V případě pochybností je nutno rozhodovat ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu. Ustanovení § 49a zákona o azylu je nutno vykládat eurokonformně s článkem 4 kvalifikační směrnice. Důkazní standard „reálného nebezpečí“ je nutno aplikovat nejen v rámci celkové úvahy o pravděpodobnosti vážné újmy, ale i v souvislosti s posouzením věrohodnosti jednotlivých dílčích tvrzení žadatele o azyl, která jsou posléze podkladem této celkové úvahy. Tyto principy a úvahy ve vztahu k jeho tvrzením o útrapách a pronásledování v zemi původu (jeho zranění, opakované věznění, ekonomické vydírání) v napadeném rozhodnutí i napadeném rozsudku zcela absentují.

[14] Stěžovatel dále žalovanému i krajskému soudu vytýká, že skutková podstata, z níž žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, resp. některé podstatné části byly vyloženy zcela účelově a jednostranně v neprospěch stěžovatele. Žalovaný podle stěžovatele nedostatečně zjistil skutkový stav, což mělo vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. Krajský soud měl pro tuto vadu napadené rozhodnutí zrušit. Krajský soud stejně jako žalovaný proto nepřezkoumatelným způsobem a na základě nesprávně uchopeného skutkového stavu dospěl k nezákonnému závěru, že stěžovatelem uvedené důvody nelze podřadit pod žádný z azylově relevantních důvodů, jelikož stěžovatel měl přístup k finančním prostředkům, nebylo mu zamezeno opatřit si cestovní pas a vízum a nebyl v zemi původu vystaven trestnímu stíhání. Podle stěžovatele tyto závěry neodpovídají skutečnosti a za žádných okolností z nich nelze dovodit, že stěžovateli nehrozí pronásledování.

[15] Stěžovatel se domnívá, že krajský soud nedostatečně a nesprávně odůvodnil neudělení doplňkové ochrany. Hodnocení krajského soudu je zcela obecné, vztahující se k ekonomické situaci Etiopie. Zcela v něm absentuje konkrétní a individuální úvaha a zdůvodnění toho, proč žalobní námitky krajský soud nevypořádal. U hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy se nevyžaduje příčinná souvislost s taxativně stanovenými důvody pronásledování podle § 12 zákona o azylu. Žalovaný je povinen vzít v potaz veškeré zjištěné okolnosti. Stěžovatel poukazuje na to, že krajský soud i žalovaný se nesprávně vypořádali zejména s otázkou politických aktivit jeho otce a jeho vlastním pronásledováním, vězněním a mučením před emigrací. Žalovaný i krajský soud přitom zcela bagatelizovali prožité útrapy stěžovatele v Etiopii, které přitom nikterak nezpochybňují. Hrozbou vážné újmy je přitom nutno rozumět reálné nebezpečí, tedy situaci, kdy stěžovatel má dobré důvody se domnívat, že takový následek s významnou pravděpodobností může postihnout i jeho. Udělení doplňkové ochrany je podle stěžovatele nutno posuzovat odděleně a samostatně a náležitě je odůvodnit. Krajský soud v obecné rovině bez přihlédnutí k individuálním okolnostem stěžovatele konstatoval špatnou situaci v Etiopii a ztotožnil se s žalovaným, že život tam je nelehký a nejistý, zároveň však uvedl, že nelze říci, že každý obyvatel Etiopie se s uvedenými potížemi

potýká. Toto hodnocení stěžovatel považuje za nedostatečné a v rozporu se skutkovým stavem, na což upozorňoval již ve své žalobě. Odůvodnění neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu koresponduje důvodům neudělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

[16] Krajský soud ani žalovaný se v souvislosti s konstatováním, že stěžovatel měl k dispozici finanční prostředky, nevyjádřily k tvrzení stěžovatele, že své prostředky si opatroval prostřednictvím praní špinavých peněz (tzv. money launderingu). Tuto skutečnost zcela pominuly a nehodnotily. Napadené rozhodnutí a rozsudek krajského soudu jsou proto nepřezkoumatelné. Tvrzení, že stěžovatel nebyl trestně stíhán ani mu stíhání nehrozí, neobstojí v kontextu tvrzení stěžovatele o jeho opakovaném bezdůvodném věznění, která nebyla nikterak zpochybněna. Stěžovatel zcela jasně vysvětlil, že jeho vycestování bylo možné jen za vysoký finanční obnos prostřednictvím překupníků, kteří ve zkorumpovaném systému zajistili stěžovateli udělení víza. Závěry krajského soudu i žalovaného jsou proto nepřezkoumatelné.

[17] Stěžovatel upozorňuje, že žalovaný odmítl udělení doplňkové ochrany z důvodu, že týrání a mučení, které stěžovatel zažil v Etiopii a popsal detailně žalovanému, nelze podřadit pod žádné zákonné ustanovení, neboť byl pronásledován sice státními složkami, ale tyto jej nepronásledovaly z důvodu jeho politických aktivit. Za takové situace však hrozící nebezpečí vážné újmy ze strany nestátních subjektů (soukromých osob) v případě návratu do země původu může být relevantním tvrzením přinejmenším ve smyslu udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu (při splnění dalších podmínek lze uvažovat také o udělení azylu podle § 12 zákona o azylu). Za splnění podmínek podle § 2 odst. 6 zákona o azylu může být původcem pronásledování i soukromá osoba. Tyto úvahy napadené rozhodnutí i rozsudek krajského soudu postrádá.

[18] Stěžovatel nepovažuje za přiléhavý odkaz krajského soudu na rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Azs 33/2012 a č. j. 8 Afs 75/2005 - 130, jelikož je přesvědčen, že krajský soud byl povinen žalobní námitky posoudit a v odůvodnění napadeného rozsudku se s nimi vypořádat.

[19] Žalovaný ve svém vyjádření odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí a rozsudek krajského soudu. Tato rozhodnutí jsou podle něj v souladu se zákonem. V případě stěžovatele není dán žádný z taxativně vymezených důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Stěžovateli nehrozí v domovském státě pronásledování a jím uvedené obavy nejsou odůvodněné. Stěžovatel nesplňuje ani podmínky pro udělení doplňkové ochrany. Závěry krajský soud podrobně odůvodnil a správně vyhodnotil politické důvody namítané stěžovatelem. Vypořádal se i s popisovanými potížemi otce stěžovatele. Žadatelem přitom není otec stěžovatele, ale stěžovatel sám. Okolnosti případu byly posuzovány individuálně ve vztahu k osobě stěžovatele. Závěry krajský soud přezkoumatelně a řádně odůvodnil. Podle žalovaného kasační stížnost svým významem podstatně nepřevyšuje vlastní zájmy stěžovatele.

IV. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

pokračování

[20] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že stěžovatel je osobou oprávněnou k jejímu podání, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel [§ 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)], a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

IV.A Přijatelnost

[21] Nejvyšší správní soud se dále zabýval otázkou přijatelnosti kasační stížnosti. Podle § 104a s. ř. s. Nejvyšší správní soud odmítne kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany pro nepřijatelnost, jestliže ta svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“ byl v usnesení Nejvyššího správního soudu dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (dostupné stejně jako ostatní zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z www.nssoud.cz), vyložen tak, že kasační stížnost bude posouzena jako přijatelná v případě, že (1) vznáší ne plně prejudikovanou právní otázku; (2) obsahuje právní otázku, která je dosavadní judikaturou řešena rozdílně; (3) je potřeba učinit judikaturní odklon; (4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

[22] Stěžovatel uvedl, že v jeho případě se krajský soud při posouzení skutkových okolností dopustil zásadních pochybení. V uvedené věci nebyla naplněna ochrana subjektivních práv stěžovatele ve správním soudnictví, jelikož se ve svém rozhodnutí krajský soud nezabýval řadou žalobních bodů. Své rozhodnutí zatížil nepřezkoumatelností.

[23] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná ve smyslu § 104a s. ř. s., neboť stěžovatel v tomto případě namítá taková zásadní pochybení krajského soudu, která by mohla mít dopad do jeho hmotněprávního postavení a která nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto přistoupil k meritornímu posouzení kasační stížnosti.

IV.B Důvodnost

[24] V prvé řadě Nejvyšší správní soud zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), přičemž žádnou takovou vadu neshledal.

[25] Stěžovatel proti rozsudku krajského soudu brojí z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Argument stěžovatele míří na to, že rozsudek krajského soudu i napadené rozhodnutí trpí nedostatkem skutkových důvodů, pro které žalovaný a krajský soud dospěli k závěru, že v případě stěžovatele nejsou dány důvody pro udělení mezinárodní ochrany. Dále namítá, že skutková podstata, z níž žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spise.

[26] Stěžovatel tedy namítá nedostatek důvodů rozhodnutí, který má za následek nepřezkoumatelnost rozhodnutí. V rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, č. 133/2004 Sb. NSS Nejvyšší správní soud uvedl, že „*nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatcích odůvodnění soudního rozhodnutí. Musí se přitom jednat o vady skutkových zjištění, o něž soud opírá své rozhodovací důvody. Za takové vady lze považovat případy, kdy soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované.*“ Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je dána také tehdy, pokud „*z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč subsumoval popsany skutkový stav pod zvolené právní normy,*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52).

[27] Za situace, kdy z napadeného správního rozhodnutí aprobovaného správním soudem vyplývá, že pro věc podstatné skutečnosti žalovaným správním orgánem nebyly náležitě zjišťovány, skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. (podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2007, č. j. 4 Ads 111/2005 - 94). Stejně tak, „*pokud se krajský soud nevypořádá s námitkou žalobce týkající se rozporu v obsahu důkazů, které správní orgán pominul, je dán důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť skutkový stav vyžadoval rozsáhlé doplnění, pro něž měl krajský soud napadené rozhodnutí zrušit podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.*“ (podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 2. 2005, č. j. 3 As 20/2004 - 63). Námitku je proto nutno krom kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. klasifikovat i jako kasační námitku podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

[28] Kasační stížnost je důvodná.

[29] Stěžovatel namítá, že krajský soud ani žalovaný nerespektovali rozložení důkazního břemene v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany a dostatečně nevyvrátili věrohodnost jeho tvrzení.

[30] Nejvyšší správní soud s odkazem na svou ustálenou judikaturu shrnuje, že v řízení o mezinárodní ochraně je často nutno rozhodovat za situace důkazní nouze (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2008, č. j. 2 Azs 100/2007 - 64, ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89, a ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 - 63), že jde o prospektivní rozhodování (tj. posuzuje se riziko pronásledování či vážné újmy *v budoucnu*) a že nesprávné rozhodnutí může mít pro stěžovatele obzvláště závažné důsledky. Těmto specifikům řízení o mezinárodní ochraně odpovídá i standard a rozložení důkazního břemene, jež jsou vychýleny ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, publ. pod č. 1749/2009 Sb. NSS).

pokračování

Povinnost tvrzení však spočívá především ve sféře žadatele o azyl. Jakmile uvádí jakékoli skutečnosti svědčící o tom, že došlo nebo že by potenciálně mohlo dojít k zásahu do jeho lidských práv, který by byl azylově relevantní, pak je třeba se tvrzeními detailně zabývat a žadatelem uváděné skutečnosti konfrontovat se zjištěními týkajícími se situace v zemi původu žadatele (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 – 63, či ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70). Již v průběhu pohovoru je žalovaný povinen vhodně kladenými otázkami zjistit, zdali žadatelem tvrzené skutečnosti jsou relevantní pro udělení azylu či doplňkové ochrany, a tvrzení žadatele podle toho klasifikovat. Prokazovat jednotlivá fakta je povinen primárně žadatel, nicméně žalovaný je povinen zajistit k dané žádosti o mezinárodní ochranu maximální možné množství důkazů, a to jak těch, které vyvracejí tvrzení žadatele, tak těch, co je podporují (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2005, č. j. 4 Azs 467/2004 - 89, publ. pod č. 1095/2007 Sb. NSS).

[31] V mnoha případech však musí žalovaný rozhodovat za důkazní nouze, tj. tehdy, když není ani žadatel, ani žalovaný schopen doložit či vyvrátit určitou skutečnost či tvrzení žádným přesvědčivým důkazem. V takových případech zůstává jediným důkazním prostředkem výpověď žadatele a klíčovým faktorem se stává posouzení celkové věrohodnosti žadatele a posouzení pravděpodobnosti, zda k události opravdu došlo podle výpovědi žadatele (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70).

[32] Ohledně věrohodnosti tvrzení žadatele o azyl Nejvyšší správní soud odkazuje rovněž na svůj rozsudek ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57, v němž uvádí, že „[n]ení povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují.“ Pokud se tedy žadatel o mezinárodní ochranu po celou dobu řízení ve věci mezinárodní ochrany drží jedné dějové linie, jeho výpovědi lze i přes drobné nesrovnalosti označit za konzistentní a za souladné s dostupnými informacemi o zemi původu, pak je třeba z takové výpovědi vycházet (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2008, č. j. 2 Azs 49/2008 – 83, nebo rozsudek ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70).

[33] V rozsudku ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 - 63, pak Nejvyšší správní soud uvedl, že „[z]ásada tzv. materiální pravdy má v řízení o udělení azylu svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazujících věrohodnost žadatelových tvrzení. Je však na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu.“ (obdobně např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89).

[34] Při hodnocení věrohodnosti výpovědi žadatele o mezinárodní ochranu lze vycházet z vnitřní konzistentnosti a přesvědčivosti výpovědi, z toho, nakolik je žadatelem prezentovaný azylový příběh souladný s informacemi o zemi původu, či z celkové věrohodnosti žadatele [čl. 4 odst. 5 písm. c) a e) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro

uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“)].

[35] Hodnocením věrohodnosti výpovědi žadatele o mezinárodní ochranu se Nejvyšší správní soud v minulosti zabýval taktéž v rozsudku ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, v němž dospěl k závěru: *„Žalovaný může zcela vyloučit z celkového posouzení pouze ta fakta, u nichž je postaveno téměř najisto, že se nestala (tj. neexistuje ani přiměřená pravděpodobnost, že k nim došlo). Ostatní tvrzení musí být součástí celkového posouzení rizika pronásledování, kde jim bude přisouzena váha podle míry pravděpodobnosti, s jakou lze soudit, že odpovídají skutečnosti. Jiná situace je, pokud je žadatel nevěrohodný ve všech relevantních aspektech své žádosti; v tomto případě (a pouze v tomto případě) může žalovaný bez dalšího posoudit žadatele jako nevěrohodného a nemusí detailně posuzovat jeho jednotlivá dílčí tvrzení.“*

[36] Z uvedeného vyplývá, že žalovaný by mohl označit za nevěrohodná jednotlivá tvrzení žadatele či by jej mohl označit za celkově nevěrohodného, to však pouze z důvodu jeho nevěrohodnosti v relevantních aspektech jeho žádosti o mezinárodní ochranu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019 - 77). Celkovou nevěrohodnost žadatele [čl. 4 odst. 5 písm. e) kvalifikační směrnice] proto lze dle citované judikatury dovodit pouze ze souhrnu jednotlivých nevěrohodných tvrzení, která se týkají skutečností podstatných pro posouzení konkrétní žádosti o mezinárodní ochranu, nikoliv skutečností, které mají význam okrajový. Pokud je prokázáno, že žadatel v minulosti uváděl zkreslené či nepravdivé informace, které k jeho azylovému příběhu nemají žádný vztah, nelze z nich vůbec usuzovat na jeho celkovou nevěrohodnost (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2020, č. j. 1 Azs 3/2020 - 70).

[37] I po zjištění rozporů či nesrovnalostí v konkrétních částech výpovědi v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu by si však žalovaný měl primárně položit otázku, zda se tyto rozpory nebo nesrovnalosti týkají významných skutečností a vedou k jasnému a přesvědčivému závěru, že výpověď žadatele není vnitřně konzistentní. Pokud tomu tak není, ani dílčí nedostatky ve výpovědi žadatele nemohou hrát při posouzení jeho žádosti významnou roli (srov. též Praktická příručka úřadu EASO: Posuzování důkazů, Březen 2015).

[38] Specifikem azylového řízení je rovněž zásada, že při splnění daných podmínek se uplatňuje pravidlo „v případě pochybností ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“ (*„benefit of doubt“*). Tento závěr potvrdil i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89, v němž uvedl, že *„jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatele o azyl došlo, nebo mohlo by s ohledem na postavení žadatele ve společnosti, s přihlédnutím k jeho přesvědčení, názorům, chování atd., dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo či nemohlo by v budoucnu být, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatele o azyl.“*

[39] Ve svém pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalobce uvedl, že přicestoval na schengenské vízum, které měl v cestovním pase, jež však před podáním žádosti o azyl ztratil. Při své žádosti o azyl uvedl jiné jméno a datum narození, jelikož mu to poradili známí. Jeho záměrem bylo odcestovat do Anglie nebo Francie. Za cestu z Etiopie zaplatil 15

pokračování

tisíc dolarů zprostředkovateli, přičemž absolvoval pohovor na české ambasádě v Addis Abeba, musel předložit potvrzení o zaměstnání a výpis z bankovního účtu. Na otázku, jak si vysvětluje, že jej nechali bez problémů vycestovat ze země, jestliže ho neustále pronásledovali, odpověděl, že pendloval mezi městem Addis Abeba a Akaki, všechny jeho doklady měla státní bezpečnost; jakmile jej propustili po posledním zatčení, nečekali, že by bez dokladů mohl vycestovat. Mezitím se pouze schovával a chodil do banky pro peníze. Žalobce vylíčil, že se ho jako dítěte v dětském domově v 8 letech ujali pěstouni, se kterými pak žil do svých 21 let ve městě Lafto. Nebyl to však oficiální adopční proces, pěstouni byli příbuzní zdravotní sestry z dětského domova. Před jejich odjezdem společně žili v Saris-Addis Sefer. Jeho otec – pěstoun (dále též jen „otec“) byl politicky aktivní. Byl členem opozičního spolku Kinijit v celostátních volbách v roce 2005. Otce zatklý několikrát nejen kvůli jeho politickému přesvědčení, ale i národnosti Oromo. Byl zároveň členem strany ONG, neboli OLF (Oromo liberation front), která je ve vládním seznamu teroristických organizací. Byl povoláním právník, přičemž kvůli politické aktivitě mu vzali právníckou licenci. Ze země pěstouni odešli mezi lety 2011 a 2012, aby otec mohl znovu pracovat. Do okamžiku jejich odchodu neměl žádné problémy. Pozornost byla upřena na otce. Po jejich odchodu žil sám, studoval a peníze mu posílali rodiče – pěstouni. Pracoval neoficiálně bez pracovní smlouvy. Žalobce dále na otázku, jaké jsou důvody žádosti o mezinárodní ochranu, rozvedl, že se stal terčem kvůli politické situaci v zemi. Vláda si myslela, že rebelové z kmene Oromo dostávají od otce - pěstouna informace prostřednictvím žalobce. Kvůli tomu žalobce několikrát věznili, při posledním věznění dne 3. 11. 2015 jej mučili a následkem toho neslyší na pravé ucho, na pravé straně měl bouli, kterou si nechal ošetřit na klinice. Na podporu svých tvrzení doložil dva dokumenty vydané organizací, pro kterou údajně pracoval; ti mu pomohli, odvezli jej do nemocnice, neměl peníze. Zároveň mu ten den při prohlídce bytu všechno vzali – doklady, řidičský průkaz. Dne 5. 11. 2015 jej propustili. Bez dokladů si nemohl nic zařídit, nemohl si vybrat peníze z banky, změnit bydlení, pracovat. To v Etiopii není možné. Jakmile se toto odehrálo, začal si vyřizovat doklady k vycestování. Nezbylo mu než odejít. Od listopadu do odjezdu 2. 4. 2016 se skrýval v Akaki. Uvažoval o cestě přes Libyi. Finančně jej však podpořili pěstouni z USA; poslali mu peníze na bankovní knížku, která mu jako jediná zůstala na rozdíl od kreditní karty. Na dotaz, zda v bance nepožadovali doklad totožnosti, odpověděl, že to už měl pořízený pas. Dále byl dotázán, z čeho zaplatil 15 tisíc dolarů za pas, když k penězům z vkladní knížky se dostal až s pasem. Žalobce vysvětlil, že využil tzv. money laundering, kdy lidé žijící v zahraničí předají peníze někomu dalšímu a ten zprostředkuje převod do Etiopie někomu třetímu. Dalších 5 tisíc dolarů pěstouni zaslali na bankovní knížku, k čemuž již využil cestovní pas, za který zaplatil 300 tisíc Etiopských birrů. Žalobce dále vypověděl, že podezřívání ze strany vlády, že předává opozičnímu hnutí informace, začalo odchodem pěstounů. Jelikož byl otec aktivním členem spolku, zatýkali ho. Zároveň byl ještě Oromo. Byl pro vládu nepohodlný; při protipolitických aktivitách ho věznili. Po emigraci pěstounů měli za to, že žalobce otce nahradil. Záminkou nebyly pouze politické důvody; osoby, které jej zatýkaly, tyranizují lidi pro peníze. Od pěstounů tedy získávali peníze vydíráním. Vládní struktury jsou zkorumpované. Žalobce popsal, že byl vězněn, kdykoliv jej podezírali, bez udání důvodů, bez obžaloby. Zadrželi jej na 2 dny až týden. Musel kvůli tomu přerušit studium IT oboru na univerzitě, jelikož byl často zadržený, chyběl a nemohl splnit podmínky pro studium. V roce 2014 byl zatčen dvakrát z jemu neznámých důvodů, kvůli čemuž přerušil školu. Průběh zatčení byl jednoduchý – žalobce pronásledovali, věděli, kde žije. Poprvé jej zatkli doma ráno, když se připravoval na zkoušku z matematiky. Věznili ho dva dny a pak bez udání důvodů pustili. Podruhé hrál s přáteli

fotbal, zatkli jej a dovezli na federální středisko. Jednou ho zatkli při návratu z kostela. V roce 2015 došlo k zatčení třikrát, když vznikly nepokoje v muslimském hnutí na vysoké škole v Ambo, v oblasti Oromo a v Addis Abeba. Muslimského povstání se však nezúčastnil, je katolík, nikdy nebyl politicky aktivní, ani nebyl u voleb. Volit je povinné, ale v hlavním městě není možné kontrolovat volební karty. Po posledním zatčení se začal skrývat. Zadržení trvalo 2 – 3 dny v různých federálních výslechových střediscích, které společnost nezná. Často zatýkání probíhá pod heslem „jdeme kácet stromy“, pak jsou odstraňováni nepohodlní lidé. V Etiopii se útočí na mládež, kdykoliv něco vypukne, a státní bezpečnost se zbavuje nepohodlných lidí. Žalobce dále vypověděl, že nemůže prokázat své zatýkání, jelikož proti němu nebylo vzneseno žádné obvinění, nic neprovedl. Na otázku, jaké byly ve výslechových prostorách podmínky, odpověděl, že po něm chtěli informace, že jej mučili 2 – 3 muži, potřebovali přiznání, nedávali jim najíst, nedodržují zákony, po 24 hodinách nikoho nepustí, důležité je získat informace. O zadržení neexistuje žádný záznam ani dokumentace výslechu. V okolí žalobce zatkli i další osoby z různých důvodů, někteří byli trestně stíháni. Na otázku, zda se mu přihodilo kromě zatčení něco dalšího, vypověděl, že během posledního zatčení jej zbili železem, přičemž následkem toho je jizva na pravé tváři směrem ke krku, fyzicky jej napadali, šikanovali, dlouho musel být v jedné pozici, sedět ve studené vodě. Šikanou je i zabavení dokladů, jelikož bez nich nelze studovat ani pracovat, vzali mu i potvrzení o zaměstnání. Nové doklady vydají, jen pokud projde policejní prověrkou. Hlavním důvodem je, aby se nepřidal k opozici. Podle žalobce není možné obrátit se na někoho o pomoc. Mezinárodní organizace nebo nadace mají od roku 2005 do země omezený přístup, lidé nemají možnost se na někoho obrátit. Nezkoušel se ani přestěhovat do jiné oblasti, Addis Abeba je nejlepší místo, jinde je to ještě horší, navíc nemá doklady, bez kterých to není možné. Na dotaz jakého etnického původu byli jeho rodiče, odpověděl, že u biologických rodičů neví, matka by mohla být podle jména Oromo, otce neviděl. Pěstouni jsou Oromo. Žalobce uvedl, že své jméno má po biologickém otci K. K. M. Po pěstounech nemá žádné jméno. Pěstouni byli ortodoxní křesťané. Žalovaný se dále žalobce dotazoval, z jakého důvodu byl spolu se svým otcem zatýkán i během akcí organizovaných muslimy. Žalobce vysvětlil, že muslimské hnutí nemá náboženský důvod protestu. Jedná se o politické hnutí, které je protivládní, a jakýkoliv protest v zemi se vztahuje k terorismu, proto je v souvislosti s tím zatýkali. To souvisí zároveň s OLF organizací, jelikož opozice se spojila ve spolek KINIJIT a OLF je také aktivní proti vládě. Spojitost mezi muslimskými protesty a OLF je politická. Všechny nepokoje jsou spojovány s terorismem. Žalobce dále vypověděl, že si nemyslel, že odcestuje. Nemohl cestovat s pěstouny, nemá doklad o adopci a biologicky k nim nepatří. Až po zatýkání se na pěstouny obrátil s žádostí o pomoc, ovšem americké vízum je založeno na testech DNA. Cesta do USA není jednoduchá, využil jinou možnost, chtěl do Británie, odkud by bylo možné zajistit cestu do USA. Situace v Etiopii se zhoršovala, chtěl do bezpečí. Následkem posledního mučení mohl umřít. To byl moment rozhodnutí, že zemi opustí. Neslyší na pravé ucho, nemůže hýbat pravou stranou tváře. Návrat do vlasti si umí představit jedine, pokud by se změnila politika, vláda a podmínky k životu. V případě návratu se obává o život. Zemi kvůli tomu opustil, nikoliv z důvodů ekonomických. Mohl tam mít práci, studoval IT obor. Žalovaný doplnil otázku, že v dokumentech bylo uvedeno, že měl zraněné levé ucho, upozorňuje však na pravé. Žalobce si není vědom této chyby v dokumentech.

[40] V dalších svých vyjádřeních založených ve správním spise žalobce uvádí, že se narodil v Assebu – Eritrei. Jeho matka s ním kvůli nebezpečí emigrovala do Etiopie v roce 1996

pokračování

v jeho 6ti letech. Na cestě však o svou matku přišel a etiopská vláda jej umístila do střediska pro děti. Tvrdí, že je Eritrejec. Ve Švýcarsku má snoubenku, jejíž osobní a kontaktní údaje specifikoval.

[41] Nejprve je třeba předeslat, že krajský soud zcela správně v bodech 31 a 37 napadeného rozsudku vyhodnotil skutková tvrzení, která se poprvé objevila až v žalobě, ohledně údajného pronásledování kvůli jeho eritrejské národnosti a ohledně politické opoziční aktivity stěžovatele v Etiopické lidové patriotické frontě, která měla spočívat v šíření letáků a organizování mládeže na veřejných prostranstvích. Krajský soud správně uvedl, že tato skutková tvrzení v žalobě neodpovídají příběhu stěžovatele, jež vylíčil při pohovoru k jeho žádosti, a do žaloby se zřejmě dostala chybnou reprodukcí podání ve věci jiné osoby.

[42] Krajský soud v bodě 29 napadeného rozsudku konstatuje, že *„nebylo prokázáno tvrzení žalobce a důvod, pro který požádal o mezinárodní ochranu, a to, že byl v zemi svého původu pronásledován z politických důvodů“*. V bodech 32 až 35 napadeného rozsudku krajský soud k tvrzením stěžovatele uvádí, že stěžovatel sám nebyl nikdy politicky aktivní; se stranou, jejímž členem byl jeho otec, nikdy nespolupracoval, kromě svého zranění v roce 2015 nikdy fyzicky napaden nebyl, nezatýkaly ho státní struktury, zatýkání nesouviselo s politickou činností a mělo ekonomickou motivaci. Mimoto si obstaral bez problémů schengenské vízum. Krajský soud dále uvedl, že stěžovatel *„dokonce v průběhu správního řízení uznal, že některá zatčení byla v jeho případě oprávněná, jako například zatčení během muslimského povstání.“* V bodě 36 napadeného rozsudku se krajský soud vyjádřil k údajným důsledkům mučení – ztrátě sluchu v pravém uchu. Podle krajského soudu *„nebylo prokázáno, že ztráta sluchu bezprostředně souvisela právě s těmito událostmi.“* Nepřesvědčivost a pochybnosti o ztrátě sluchu podle krajského soudu vyplývají z rozporu ve výpovědích a doložených podkladech. Zatímco stěžovatelem předložené dopisy uvádějí zranění na levém uchu, stěžovatel poukázal na ucho pravé. V lékařské zprávě doložené zástupcem stěžovatele navíc bylo zaznamenáno, že k poranění došlo v roce 2016, nikoliv v roce 2015, jak stěžovatel původně vypověděl. Krajský soud konstatoval, že pravdivost tvrzení stěžovatele nelze prokázat, jelikož z lékařské zprávy jako výsledku vyšetření, které požadoval provést, nelze dovodit, kdo mu újmu způsobil a v jaké souvislosti. Vše podle krajského soudu svědčí o účelovosti jeho výpovědi. Jak krajský soud opakovaně v napadeném rozsudku zdůrazňuje (body 32, 40 a 45), za stěžejní považuje, že stěžovatel měl po celou dobu přístup k finančním prostředkům a bez obtíží vycestoval ze země. Podmínky života v Etiopii tak *„neměly pro žalobce závažnější dopad na jeho svobodu a další život“* (bod 40 a obdobně též bod 45).

[43] Žalovaný se k hodnocení věrohodnosti výpovědi stěžovatele staví v napadeném rozhodnutí obdobně. Podle žalovaného stěžovatel *„nedokázal vysvětlit důvody, které vedly bezpečnostní složky k jeho zadržení“* (str. 5, třetí odstavec). Zatýkání má podle žalovaného ekonomickou motivaci. Ve vztahu k výpovědi, že mu byly zabaveny doklady a bankovní karta, *„přesto si v době, během které se podle svého tvrzení z bezpečnostních důvodů raději ukrýval, bez potíží vyřídil cestovní pas a doklady k vycestování ze země. Měl rovněž přístup ke svým finančním prostředkům. Z vlasti [...] následně bez problémů vycestoval.“* I na straně 6 napadeného rozhodnutí žalovaný vyslovil pochybnosti o věrohodnosti stěžovatelových tvrzení: *„Ačkoliv měl být jmenovaný sledován a podezírán státními orgány, kvůli čemuž byl nucen se ukrývat, pravidelně navštěvoval bez povšimnutí státních orgánů bankovní instituci, vyřídil si cestovní pas i vízum a zemi opustil.“* Žalovaný taktéž vyhodnotil, že stěžovatelem

předložené dopisy pojednávají o zranění na levém uchu a nevyplývá z nich, že jejich pisatelé byli přímými svědky stěžovatelova zdravotního stavu. Žalovaný uvedl, že nezpochybňuje zdravotní stav stěžovatele, ale dopisy vyvolávají pochybnosti o potížích, kterým měl být údajně v Etiopii vystaven (str. 7 napadeného rozhodnutí). Za podstatné také žalovaný považuje, že na rozdíl od svého otce stěžovatel nebyl angažován v politických záležitostech a nebyl členem strany OLF (str. 9 napadeného rozhodnutí).

[44] Ve světle shora citované ustálené judikatury Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud i žalovaný nedůsledně a do značné míry účelově vyhodnotili v řízení zjištěné skutečnosti. Neposkytli přitom dostatek důvodů pro to, aby tvrzení stěžovatele tak, jak vyplývají ze spisu, byla dostatečně zpochybněna. Kromě toho podle Nejvyššího správního soudu žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav. Závěry uvedené v napadeném rozhodnutí nemají oporu ve spise a nemají potenciál dostatečně odůvodnit, že tvrzené skutečnosti stěžovatele nejsou pravdivé. Skutkový stav tedy vyžadoval rozsáhlé doplnění, pro něž měl krajský soud napadené rozhodnutí zrušit.

[45] Nejvyšší správní soud konkrétně shledal, že žalovaný ani krajský soud nevěnovali pozornost tvrzením stěžovatele o jeho zatýkání v příčinné souvislosti s působením jeho otce v politické organizaci. Na podrobnosti ohledně kontaktu s otcem, jeho případnou identifikaci či detaily o jejich vztahu se blíže žalovaný při pohovoru k žádosti nedotazoval. Po skutečné existenci otce stěžovatele se nepídil a nedotazoval se stěžovatele, zda ji může jakýmkoliv způsobem prokázat nebo osvědčit. Stěžovatel přitom vypověděl, že s rodinou v USA byl nebo je v kontaktu, na cestu do Evropy mu poslali peníze a rád by se do USA dostal. Žalovaný neověřil, zda s rodinou i během řízení o žádosti o mezinárodní ochranu udržuje kontakt. Nedoptával se stěžovatele ani na podrobnosti k okolnostem, za nichž byl jeho otec zbaven oprávnění vykonávat své právnické povolání, jak stěžovatel vypověděl. Jelikož ve svém úsudku žalovaný pominul řadu specifických okolností případu stěžovatele, které již při prvním pohovoru ke své žádosti zcela samostatně podrobně vylíčil, závěry v napadeném rozhodnutí tvrzení stěžovatele nevyvrátily s dostatečnou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu.

[46] Podle Nejvyššího správního soudu se stěžovatel při svém pohovoru i následně v řízení držel v hlavních rysech jedné dějové linie. V jeho výpovědi existují drobné nesrovnalosti, ty se však netýkají významných skutečností relevantních v případě stěžovatele a nevyvolávají pochybnosti o vnitřní konzistentnosti. Jestliže žalovaný sám zpochybňuje věrohodnost dopisů doložených stěžovatelem a konstatuje, že z nich nevyplývá, že pisatelé byli přímými svědky zdravotního stavu stěžovatele, není dostačující zpochybnit poranění ucha stěžovatele v důsledku tvrzeného mučení pouze s ohledem na to, že dopisy hovoří o levé straně, kdežto stěžovatel uvádí stranu pravou. Tím spíše, že při pohovoru stěžovatel poukazoval na jizvu na své tváři, jež musela být viditelná i pro pracovníka vedoucího pohovor, nicméně v protokolu to není zaznamenáno.

[47] Krajský soud v bodě 36 přímo odkazuje na doloženou lékařskou zprávu ze dne 30. 8. 2017 vystavenou ORL Centrem v Praze, která údajně uváděla, že „pacienta sužuje porucha sluchu vpravo, kterou utrpěl na oblast PU (15. 11. 2016)“. Tuto lékařskou zprávu dále hodnotí a dovozuje z ní, že „se nejedná o objektivní zjištění lékaře, ale o skutečnost, kterou mu

pokračování

sdělil žalobce a ten se „spletl“ o 1 rok“. Podle Nejvyššího správního soudu sice z citovaného textu lékařské zprávy může vyplývat, že se jedná o subjektivní vnímání zdravotního stavu sdělené lékařem stěžovatelem, citovaný text však nikterak nevypovídá o tom, že by toto subjektivní vnímání zdravotního stavu neodpovídalo objektivní skutečnosti. Citovaná pasáž lékařské zprávy tak sice nevypovídá o objektivním zdravotním stavu stěžovatele, nezpochybňuje však dostatečně stěžovatelovo tvrzení, že poruchou sluchu trpí. Ani uvedení nesprávného data zranění v doložené lékařské zprávě by nemohlo samo o sobě rozhodným způsobem tvrzení stěžovatele zpochybnit. Důležité je, že stěžovatel vypovídal o posloupnosti a komplikovaném sledu událostí ve svém příběhu vždy konzistentně. Rozpory nebo nesrovnalosti musí vést k jasnému a přesvědčivému závěru, že výpověď stěžovatele není vnitřně souladná a jednotná, což nasvědčuje tomu, že prezentovaný příběh je smyšlený nebo účelově upravený. Pro to však ve správním spisu nejsou dostatečné indicie.

[48] Není-li možné prokázat, v jaké souvislosti a kdo újmu na zdraví stěžovateli způsobil, nelze to považovat za okolnost zpochybňující věrohodnost jeho tvrzení. Tyto skutečnosti obvykle není žadatel v řízení o mezinárodních ochraně schopen prokázat, jelikož o zranění způsobených při mučení se stěží vede jakákoliv evidence a možnost v takových chvílích opatřovat důkazy se blíží nule, zpravidla se najde jen málo očitých svědků, kteří by o mučení chtěli vypovídat. Není-li žalovaný s to zpochybnit souvislost zranění s tvrzeným mučením, je v kontextu ostatních tvrzení stěžovatele a ve vzájemné souvislosti s jinými zjištěnými skutečnostmi ve věci nutno posoudit věrohodnost takového tvrzení i v kontextu jiných nesporných nebo nezpochybněných zjištění, a až poté případně uplatnit zásadu v pochybnostech ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu. Žalovaný i krajský soud tak nesprávně posoudili rozložení důkazního břemene v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu.

[49] Obdobně má Nejvyšší správní soud za to, že je nedostačující zpochybnit věrohodnost veškerých tvrzení stěžovatele konstatováním, že měl přístup k finančním prostředkům, bez obtíží vycestoval ze země a pořídil si cestovní pas. Žalovaný nijak nezohlednil výpověď stěžovatele, že vše si opatřil zjevně neoficiální či nelegální cestou. Podrobně popsal, jak získal na utajené odcestování ze země peníze, jak provedl to, aby tvrzení pronásledovatelé nezpozorovali, že odcestoval. Na tvrzeních stěžovatele přitom není při prvním dojmu nic nepravděpodobného či nelogického tak, aby mohla být zcela jednoznačně vyloučena jako nevěrohodná.

[50] Zavádějící je interpretace krajského soudu i žalovaného, že stěžovatel v případě muslimského povstání přiznal oprávněnost svého zatčení. Stěžovatel při pohovoru k žádosti pouze uvedl, že v době a v souvislosti s vypuklým povstáním byl zadržen. Nikterak však nepotvrdil, že by snad toto zatčení mělo být opodstatněné, tj. že by se snad něčeho dopustil. Naopak jednoznačně vypověděl, že povstání se ani nezúčastnil, je ostatně katolík a mělo se jednat o muslimské nepokoje. I tento postoj žalovaného a následně i krajského soudu vypovídá o nedbalé interpretaci tvrzení stěžovatele tendující k účelovosti závěrů.

[51] Nejvyšší správní soud nezpochybňuje, že stěžovatel hovoří i o ekonomické motivaci zatýkání v Etiopii. Aby však na základě tohoto argumentu mohly být zpochybněny výpovědi stěžovatele související s politickým angažmá jeho otce, je zapotřebí v souladu s pravidly citované judikatury důkladně úsudek žalovaného odůvodnit. Postrádá-li žalovaný k takovému důslednému odůvodnění a argumentaci dostatek zjištěných skutečností, je

povinen si je opatřit, a to například provedením dalšího pohovoru se systémem propracovaných otázek mířících na tuto podstatu. Ohledně průběhu zatýkání za účelem vydírání a vylákání peněz od otce stěžovatele žalovaný nepoložil při pohovoru jedinou otázku. Nabízelo by se přitom zjistit, jak vůbec zatýkající osoby otce stěžovatele mohly kontaktovat a jak otec předával či zasílal ze zahraničí peníze za účelem propuštění stěžovatele. Kdo a jak se s otcem stěžovatele spojil, o jaké částky se jednalo, jak dlouho trvalo, než peníze dorazily, v jaké fázi stěžovatele propustili? Jsou to právě detailní otázky mířící na podstatu věci, z nichž lze usoudit na pravdivost příběhu stěžovatele. Odpovědi na takovéto otázky lze pak konfrontovat s výpovědí stěžovatele ohledně politického působení jeho otce. I v tomto ohledu lze jmenovat řadu skutečností, které by bylo vhodné pro ověření věrohodnosti výpovědi stěžovatele zjistit. Jak například stěžovatel od zatýkajících osob zjistil, že ho zatýkají kvůli podezření z předávání informací OLF? V čem tyto otázky spočívaly? Jak na ně odpovídal? Co vypovídal o svém kontaktu se svým otcem do USA? Jak probíhalo první zatčení? Příběh stěžovatele by osvětlilo i zjištění bližších okolností ohledně udělení schengenského víza na české ambasádě v Addis Abeba, která nepochybně eviduje žádosti o udělení víz, jakož i údaje o žadatelích a jejich dokladech.

[52] Žalovaný a krajský soud v souvislosti s tvrzeními stěžovatele nedostatečně zjišťovali skutkový stav věci tak, aby o něm nebyly pochybnosti. Zároveň se některými podstatnými skutečnostmi nezabývali, ačkoliv by zejména zjištění dalších souvisejících skutečností mohlo mít na výsledek řízení o žádosti stěžovatele vliv. Je nyní na žalovaném, aby řádně zjistil skutkový stav v souvislosti s dosud vznesenými tvrzeními stěžovatele a důsledně zhodnotil v jejich vzájemné souvislosti věrohodnost jeho příběhu. V tomto okamžiku nelze kvůli chatrnosti dosud zjištěného skutkového stavu učinit relevantní úvahu o tom, zda v případě stěžovatele mohly být důvody pro udělení mezinárodní ochrany naplněny, nebo ne. Žalovaný si za účelem nového posouzení opatří i aktuální informace o obecné politické a bezpečnostní situaci v Etiopii.

V. Závěr a náklady řízení

[53] Na základě uvedeného Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s větou první před středníkem § 110 odst. 1 s. ř. s. napadený rozsudek krajského soudu zrušil. Vzhledem k tomu, že vytýkané vady nejsou odstranitelné v řízení před krajským soudem, zrušil Nejvyšší správní soud současně i napadené rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení dle § 110 odst. 2 písm. a) a § 78 odst. 3 a 4 s. ř. s. Žalovaný je vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 a § 78 odst. 5 s. ř. s.).

[54] S ohledem na § 110 odst. 3 in fine s. ř. s. je na Nejvyšším správním soudu, aby po zrušení napadeného rozsudku a rozhodnutí žalovaného rozhodl také o nákladech řízení před krajským soudem. Procesně úspěšný žalobce má podle § 60 odst. 1 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení oproti neúspěšnému žalovanému. Žalobci nevznikly v řízení před krajským soudem žádné náklady, a proto mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení o žalobě nepřiznal.

pokračování

[55] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel měl ve věci plný úspěch, žádné náklady řízení mu však nevznikly, náhrada nákladů řízení se mu tudíž nepřiznává. Žalovaný neměl úspěch ve věci, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

[56] Stěžovateli byl usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 8. 2019, č. j. 2 Azs 165/2019 - 28, zástupcem ustanoven Mgr. et Bc. Filip Schmidt, LL.M., advokát, jehož hotové výdaje a odměnu za zastupování v takovém případě platí stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.). Podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), náleží ustanovenému zástupci stěžovatele v řízení o kasační stížnosti odměna za jeden úkon právní služby. Tím bylo písemné podání ve věci samé – doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Za jeden úkon právní služby při zastupování stěžovatele náleží ustanovenému zástupci mimosmluvní odměna ve výši 3100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu, ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu]. Náhrada se zvyšuje o paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč za jeden úkon [§ 13 odst. 4 advokátního tarifu]. Odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ustanovenému zástupci tedy celkem činí 3400 Kč. Odměnu je nutné zvýšit o částku 714 Kč odpovídající DPH. Celkem tak náklady řízení činí 4114 Kč. Tato částka bude zástupci stěžovatele vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2020

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu